

Madrid mobilizira ženske in otroke

Francija je obupala nad Madridom, poroča iz Pariza in računa francoska vlada s končnovljavno zmago španskih nacionalistov na vseh frontah.

Z novim trgovinskim dogovorom stopamo ponovno v normalne trgovinske odnose z našim prejšnjim glavnim kupcem. Tako se konča največja, čeprav kratka doba popolnega zastoja medsebojne trgovine. Konča se nepogodbeno stanje, gospodarski činitelji, ki je med našima dvema državama zmerom imel svojo posebni pomen, pa dobijo ponovno svojo veljavo. Vsi naši gospodarski krogi bodo vsekako z zadovoljstvom sprejeli to obnovitev trgovinske razmerja s sosednjo kraljevino Italijo. Je končal svojo izjavo g. dr. Stojadinović.

Nj. Vel. tonganska kraljica

Kraljica Salote visoka 1.90 m

Pred nekaj dnevi se je prikratk zgodilo, da je kraljica Salote, ki vlada nad malimi otoki Tonga, vzhodno od Avstralije, zapustila to svoje malo kraljestvo. Podala se je namreč k zdravniku v avstralsko mesto Sidney. Sele ob njenem potovanju se je nudila prilika, da se izve nekaj več o tej nepoznani kraljici.

Od leta 1918, ko je zasedla kraljica Salote prestol na otokih Tonga, ni zapustila obrežja svoje domovine. Je to edina vladarica v Tihem oceanu, ki je ostala še popolnoma samostojna. Kdor jo je videl, je imel pred očmi pravo sliko polinezijske ženske. Njeno Veličanstvo meri v višino 1.90 m. V svoji domovini je znana kot izredno duhovita govornica. Ta dar je podedovala po svojih slavnih prednikih. Nikoli si ne pusti jemati pravice, da ne bi sama otvorila zasedanja parlamenta v Nukualofi. Kakor v Angliji, tako imajo tudi Tonganci zgornji in spodnji dom narodnega predstavnika. Tonganci so obenem tudi najnaprednejši od vseh Polinezijscev, in so, vsaj na papirju, neodvisni. Kar se tiče upravljanja teh dežel, uživa kraljica tudi veliko podporo od Angležev.

Protestantski propovednik - diktator Tonge

Pred leti, ko je vladal na Tonganskih otokih njen prednik Georg Tubou I., je prav za prav vladal tam neki protestantski misijonar dr. Shirley Baker. On ni bil samo ministrski predsednik in zunanji minister tega otoškega kraljestva, pač pa je polagoma združil v svojih rokah vse resore. Njuna posledica tega je bila, da je postal naenkrat diktator Tonge. V svoji zavistljivi sposobnosti je skušal navezati stike tudi z evropskimi državami. Celó z nemškimi cesarjem Viljemom I. je sklenil trgovinsko pogodbo, ta pa mu je ob tej priliki podaril neko manjše darilo, bolj okrasek, kakor darilo. Kralj Tubou, ki je tedaj že jemal develi križ na svoje rame, je bil pravo orodje v rokah tega protestantskega kanclerja. Tonganci so dolgo mirno prenašali režim Shirleya Bakerja, končno pa so se tudi naveličali in so začeli najprej godrnjati, nato pa so celo skovali načrt, kako ga bodo spravili s sveta. Toda to je oblastniku prišlo kaj hitro na uho in je namero svojih nezadovoljnih državljanov v kali zadušil. Štiri najodličnejše kolovodje te zarote je dal kratkoma usmrtiti, pa je bilo vsega konec.

Verski razkol - finančni polom

V oni dobi je padlo na misel dr. Shirleya Bakerja, da bi bilo dobro ustanoviti novo versko sekto. Tako se je tudi prav v kraljem zgodilo. Na čelo tej novi cerkvi je postavil kralja. Ljudstvo, ki je bilo od časa, ko se je začel na teh otokih širiti metodizem, zelo pobožno, je bilo sedaj razcepljeno na dva tabora. Mnogo jih je prestopilo v novo državno vero, bodisi iz strahu, nekaj pa morda tudi iz prepričanja, da bi uteg-

nila biti boljša, nemalo pa je bilo tudi takih, ki so kljub vsem grožnjam od strani oblasti, trdno vztrajali in verovali v to, kar jim je zagotavljala prejšnja vera. Razmere so postajale čedalje bolj napete in razvrane in tudi finančno stanje je skoro šlo že v obup. Tedaj se je čutila Anglija dolžna, da poseže v ta spor in ga uredi, seveda tako, kakor je za njen prid najbolje kazalo. Dr. Shirley Baker je bil pregnan. Sele čez nekaj let mu je bilo vendarle dovoljeno, da se sme vrniti na otok Hapaii.

Kraljica - vrhovni poglavar

Kraljica Salote je stopila na prestol kmalu za naslednikom prejšnjega kralja, za Georgom Tubou-jem. Tedaj sta se bili tudi že zopet združili obe prej omenjeni verski sekli. Salote pa je še vedno ostala vrhovni cerkveni poglavar, toda ona je znala pomiriti tudi nezadovoljne strasti med ljudstvom. Vsi cerkveni dostojanstveniki so uvideli, da je najboljša, če se otoki Tonga versko popolnoma osamosvoje. Opazilo se je namreč, da se je za časa prejšnjih vladavitev stekalo mnogo premoženja iz teh otokov drugam, v popolnoma tuje roke in je bilo za Tongance izgubljeno brez kakršne koli koristi.

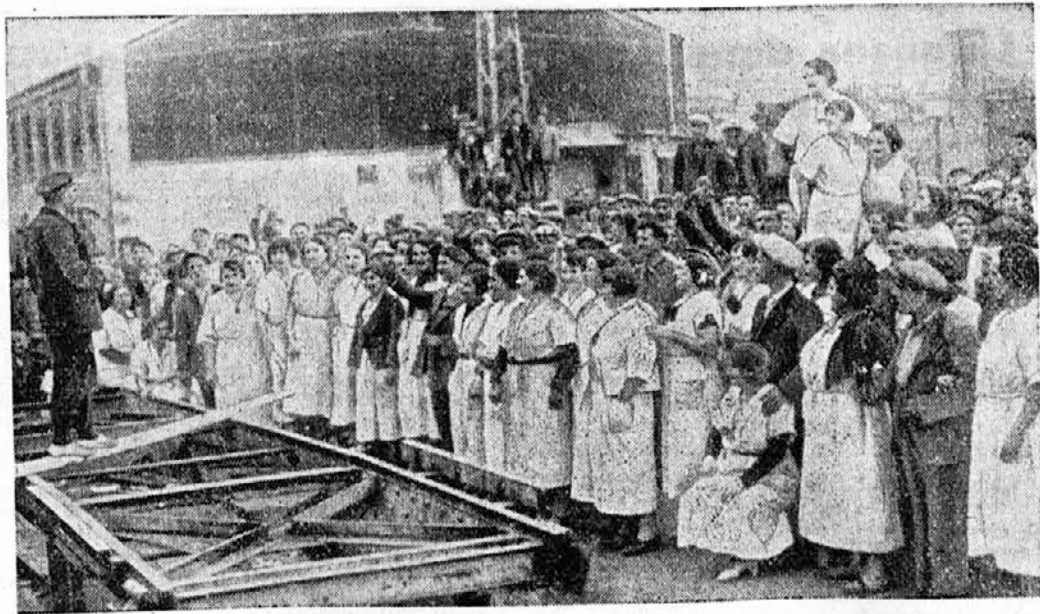
Anglež za denar daje tudi čast

V onih preteklih hudih časih, ko je vladal na teh otokih Shirley Baker, se je zdelo Angležem v tem kraljestvu vse prav, posebno kar se tiče finančne politike. Tudi je kraljica uživala pri njih velik ugled. Dobivala je na leto lepo vsoto 4000 funtov šterlingov (gotovo ne dosti manj kot en milijon v sedanjem denariju) razpoložljivega denarja, nič manj pa ni dobival tudi njen mož, princ Tugi sedanji kancler na Tongi. Iz radodarnosti in socialnega čuta je bilo tudi mnogo tega denarja razdeljenega med najpobednejše. Kjer je bivala kraljica, tam se je morala zabavati ponavadi tudi velika množica ljudi. Kljub vsemu temu pa je danes Tonga tiha srečna dežela na svetu, ki ne pozna dolgov.

Kraljica Salote ali Charlotte, je bila vzgojena na otoku Nova Zelandija. Angleško govori prvovrstno.

Zakon s princem Tugijem

Ceprav ima bolj politično ozadje, je postal zelo srečen. Princ Tugi ima celo vrsto samih slavnih prednikov, poglavarjev, ki se zgubljajo v nedogled. Prestolonaslednik, sin kraljice Salote in Tugija, šudira sedaj v Nevingtonu. Tudi sam je že poskrbel za svoj poklic. Je namreč prvovrsten atlet. Po obličin, lepoti in postavi se je ves vrgel po materi. Ceprav je komaj 17 let star, je že dosegel višino svoje visoke matere in meri nič manj kot 1.90 m. Študira pravo in namerava postati prvi domačin-pravobranilec v tej deželi. Že tri leta ni videla kraljica svojega sina, šele sedaj se ji je

Moskovski odposlanci štejejo delavce v Franciji, naj vztrajajo v stavki.

uresničila ta želja, ko je stopila na avstralska tla. Pozdravila ga je po angleško s poljubom.

Doma v Tongi kraljica ne vztraja posebno pri strogem dvorskem redu. Kot gospa enostavnega okusa prezira marsikatero dvorske navade Polinezijscev z navadnim gledanjem, kakor povprečni Evropejec. Ona ne bo pustila, da se kdo pojavi pred njo, ne da bi se prej prijavil pri kakem angleškem javnem predstavniku ali cerkvenem dostojanstveniku. Sele, če ima prišlec potrebno poročilo, ga sprejme. Kot vesna hčerka cerkve ne dopušča v nedeljah nikakršne golf-igre na svojih razkošnih prostorih. V ostalem se živi v glavnem meslu Tonge prav prijetno. Ne obstojajo namreč nikakršne nadaljne omejitve v družabnem gibanju. Tonganci so eno od najsrečnejših in najsvoobodnejših ljudi na Tihem oceanu, in njihova kraljica pa gotovo tudi vsi ostali, želi, da bi tako tudi ostalo v naprej. Vsak moški dobi, ko doseže svojo polnoletnost, okrog 0.4 hektara zemlje, ki

je posajena s kokosovimi orehi. Vsak član te družbe se torej sam preživlja in ima zato tudi vse možnosti. Zato Tonga nikdar ni poznala kakega strahu pred brezposelnostjo.

Stari veteran - želva

Če gre sedaj kraljica Salote v Anglijo, jo bo spremljala želva, ki jo ji je poklonil kapitan Cook. Ta veteran v živalskem svetu, ki je v svojem dolgem življenju doživel marsikaj — pri tem posebno ne smemo prezreti revolucije, pri kateri bi skoraj bili živega sežgali — uživa v Nukualofi skoraj božansko spoštovanje. Od vsega začetka ima želva pravico do svobodnega gibanja na dvorskih tleh. Vzrok, da jo vzame kraljica v London je v tem, da kraljica izkaže kralju Edvardu VIII. čast tako, kakor jo izkazujejo Tonganci. Želva je najdražje darilo, ki mu ga more pokloniti Nj. Vel. kraljica Salote.

Naša država bo rasla v blagostanju je dejal dr. Beneš v odgovoru Hlinki

Predsednik češkoslovaške republike je te dni dokončal svoje potovanje po zahodni in srednji Slovaški. Po Bratislavi, Njitrin, Zilinu in drugih mestih je obiskal predsednik dr. Beneš Ružomberok, Liptovský, Sv. Mikuláš in Banjsko Bistrico. Na potu v Ružomberok je dr. Beneš obiskal Černovo, kjer so pred tridesetimi leti madžarski orožniki ob priliki blagoslovitve nove cerkve izvali krvoprelitje. Za slovaški narod je imelo to krvoprelitje izredno težke posledice; slovaško ljudstvo so potem še huje preganjali. Madžari so tedaj zaprli in obsodili na robijo tedanjega in sedanjega slovaškega vodjo Andreja Hlinko, ki je slučajno rodom prav iz Černove.

Predsednika republike je v Černovu sprejel in pozdravil poslanec Hlinka, ki je pred njim razvil zgodovino slovaškega trpljenja, ki je v tem kraju kulminiralo. Med ostalim je opozoril tudi na majski sestanek slovaških pravokov leta 1918, ko je Hlinka izjavil, da so Slovaki za češkoslovaško orijentacijo, ker se tisočletna skupnost z Madžari nikakor ni obnesla. Poslanec Hlinka je nadalje poudaril, da tudi slovaški narod zahteva sodelovanje v ustvarjanju države, ki sestoji iz Slovaške, Češke, Moravske in Slezije. »Bili smo zvesti celo onim, ki so bili proti nam krivični, želimo, da ostanemo zvesti tudi bratomi!« — je končal Hlinka svoj govor.

V odgovoru na pozdravni govor je predsednik dr. Beneš poudaril, da se je Hlinka hrabro in uspešno bojeval s stari režimom in da je vedno ostal s svojim narodom. On da je bil eden od tistih, ki so desetletja hrabro držali slovaško zastavo.

»Prišel sem, da položim venec na grob črnovskih žrtev« — je nadaljeval dr. Beneš — »Črnovsko krvoprelitje je bilo eno od onih velikih dokumentov, ki so dokazali, kako se je v stari avstro-ogrski državi postopalo z narodnostmi. Zupljani, ki so v Černovi iz lastnih sredstev postavili cerkev, so hoteli, da bo cerkev blagoslovljena v prisotnosti njihovega duhovnika, ki je dal pobudo za graditev. Toda ta duhovnik je bil Slovák, zaveden in pogumen Slovák, politično in nacionalno aktiven in samo radi tega je prišlo tudi do teh dogodkov. A ko je pozneje tedanji poslanec Hodža, naš sedanji predsednik vlade, interpeliral v ogrskem parlamentu radi črnovskih

dogodkov, je bil njegov govor previt s strahovitimi vpitjem in budimpečlanski vladni list je napisal, da o Hlinki in Hodži ni treba govoriti. In glejte, izkazalo se je, da je bilo to zelo slabo poročilo. Izrazil in simboličen dokaz za to je današnja naša prisotnost v Černovi.

Ko govorimo danes o Černovi in njenih žrtvah, tega ne delamo za to, da rekrimiramo. Ne želimo, da bi bila Černova in spet naša tužna preteklost zid med nami in Madžari in med češkoslovaško in današnjo Madžarsko, na katero za vse to ne mečemo odgovornosti.

Predsednik republike je bil zlasti navdušeno sprejel v Ružomberku, na sedežu vodje slovaške ljudske stranke Andreja Hlinka. V odgovoru na pozdravne govore je predsednik republike dr. Beneš z zadovoljstvom ugotovil, da je Ružomberok vršil svojo dolžnost proti državi tako v preteklosti, kakor v sedanjosti in da jo bo gotovo vršil tudi v bodoče.

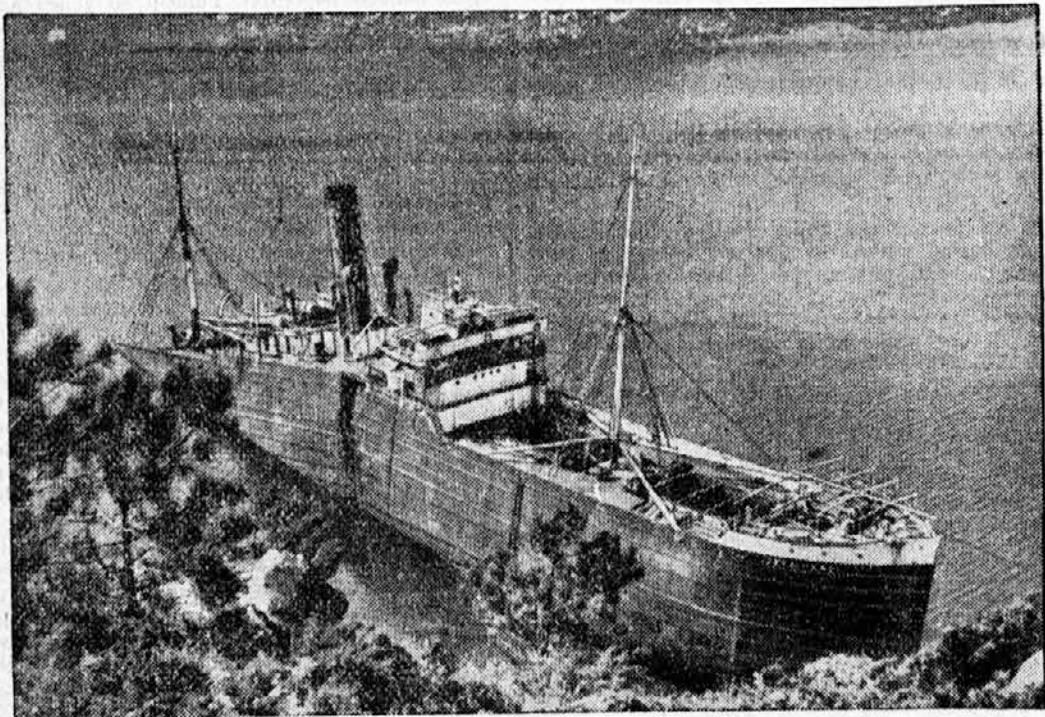
»V republiki smo kakor ena družina,« je dejal dr. Beneš. — »Skupno se veselimo, skupno si moramo pomagati in samo skupno in vzajemno se moremo tudi obraniti in vzdržati. Danes je to tem aktualnejše, ker so težki časi. Verjemo čvrsto v to državo. Ni danes v Evropi sile, ki bi opravičeno mogla upati, da bo zavladala nad nami, nas premagala in podjarmila. Dovolj smo že močni in ne bojimo se. Naša država bo rasla in se razvijala v blagostanju. Odpravili smo cerkvene in verske težkoče — in tudi za miren razvoj socialnih in ekonomskih vprašanj se vam ni treba bati. Pri nas tudi v tem oziru ne bo prišlo do nikakega preobrata. Sli bomo v svojem razvoju naprej!«

»Skrajni čas je že, da se oženiš, vsaj zaradi svojih upnikov.«

»Nesmisel! Če upniki hočejo dobiti denar, naj se ženijo sami.«

»Saj ste imeli samokres, zakaj pa niste streljali v vlomilca?«

»Vidite, zlikovec je zakričal, ko je zagledal samokres v moji roki: 'Roke kvisku!' pa se mi je roka nehote dvignila in sem ustrelil v strop namesto v zločinca.«

Ladja »Jata Mendi«, ki so jo katalonske rdeče čete uničile, predno je pripeljala živž nacionalnim četam

Zeleni pekel

Tigrovec, ki je bil bolj skeptičen in bolj ostroviden kakor mi, je zavihnil nos.

»To je naravna skalna tvorba.«

»Neumnost!« smo vzkliknili vsi kakor iz enih ust. »To je vendar prelepo za kaj takega.«

»Počasi, počasi,« je opominjal Tigrovec, »nikar ne meči kamenja na naravo, narava ima več fantazije kakor mi vsi skupaj.«

Imel je prav.

Ko smo uro pozneje prišli do kmetije, smo našli njenega lastnika vsega jeznega in zaspalnega, zavaroval se je bil za belimi zankami mreže proti komarjem. Ni nas ne pozdravil, ne odslovil. Samo trudno škripanje njegovega ležišča in zategnjeno zehanje je izdajalo, da želi, da bi ga pustili v miru.

Oblaki ihenk so nas obdajali in poželjivo brenčali okoli nas. Praskali smo se in otepali okrog sebe, zraven pa smo brez cilja lazili okrog po jasi, Urrio pa se je pogajal z lastnikom.

»Ne,« smo slišali, »tu ni nobenega drevesa palo santo, tudi nobenega prostora, v katerem bi lahko spali. Da, jutri zjutraj bi že lahko šel po kake trske.«

Vmes je donelo brezupno in porazno zehanje.

Urrio kot rojen diplomat se je vljudo umaknil. Takoj ga je pograbil Tigrovec za roko in ga zadelal v mrežo proti komarjem. Ko je začel ugovarjati, smo mu pojasnili, da bo svoje moči in diplomatske sposobnosti še kruto potreboval prihodnje jutro, ker so naše zaloge že pri koncu in ker bo voz z voli prišel kvečjemu v dveh dneh.

Dobre volje in vesel se je nakremžil, toda ubogal je in čez malo časa smo slišali, kako mirno in zadovoljno diha. Bee Mason, Tigrovec in jaz smo pa čakali in videli, kako se dviga mrak na nebo.

Pri prvem blesku je na kmetiji vse oživel. Ženske vseh vrst, robate deklet, tršati sorodniki farmarjevi, majhni rumeni otroci z resnim obrazom so švigali po pozorišču in sedali k gospodarjevi mizi. Zbirali so jajca, kokoši, ki so stopicale okrog po gozdu ter pri njihovem hvalevrednem prizadevanju kokodajskale. V lesenem možnarju so z batom podobnimi poleni trli koruzo. Dve mali deklici sta molzli čredo krav. Od posušenega mesa, ki je viselo z visokega ogródja, so rezali dolge trakove.

Nazadnje so pokrili mizo, ki je stala na dveh lesenih kozah, z mehkim, belim prtom. Zarožljah so cinasti kržniki in nad odprtim ognjiščem je žuborel kotel.

Mi smo lačni gledali od daleč in šteli številno krožnikov. Srce nam je padlo v hlače, ko smo odkrili samo tri žlice in vilice.

Brž, ko so bile priprave končane, se je par trijarh dvignil s svojega ležišča. Z veličastjem pravega vladarja je potisnil mrežo za komarje v stran in v umazani pižami ter v raztrganih copatih stopil v jutranji hlad. Njegove oči so bile otekle, obraz nabuhel in pokrit z osem dni starim strniščem.

Na kumarastem nosu so stolovali naočniki v jeklenem okvirju ter bistro strelmi na nas. Potem je začel hišni gospodar prežvekovati.

Pogled na to je bil več kakor preveč za naše sestradane želodce.

Bee Mason in jaz sva do zdaj 75 ur prebila brez spanja in prišla v tisto razdobje, v katerem ima človek občutje, da bi šlo tako lahko naprej neomejeno dolgo. Najbolj bodeč občutek je bil v tem, da sva kar čutila, kako sva umazana. To je bila nekaka opolzla nespečnost, kakršno čuti človek, ki se ob treh zjutraj prebudi ob tabornem ognju. Zato sva odšla k studentu, zajela vedro vode ter drug drugega oblivala z njo.

Sredi praznega prostora je čepela boječe sključena, za pogled gnusna, ogabna ter z rdečkastimi kocinami pokrita Tarantela. Zdaj pa zdaj je zlezla za nekaj korakov naprej in spet odhitela nazaj. Videti je bilo očitno, da hoče uiti kaki nevarnosti, ki je midva še nisva mogla videti.

Nenadno pa se je spustila na zadnjico in iztegnila obe prednji nogi v zrak. Zadonelo je glasno brnenje in orjaška osa s krvavordečim,

lesketajočim se telesom ter oranžastimi krili, je pribrenčala proti njej, pripravljena za napad. Z lahkoto se je umikala krčevitim pajkovim skokom, zavajala svoje želo v okorno tarantelino telo, pa spet odbrenčala tako daleč, da je pajek ni mogel doseči. Petnajstkrat je drzna letalka prehodila varujoči obod in z vsakim ubodom je bil pajek šipkejši. Nazadnje je ležal na hrbtu, njegove noge so v smrtnem boju drgetale po zraku.

Z zmagovitim brnenjem je osa odletela, najbrž da bi pokicala še druge ose k slavnostni poztitji. Bee-Mason je menil, da je ta prizor obilna odškodnina za strah, katerega je on preстал v Corumbi.

Ko sva se vrnila na farmo, je Urriu ves obraz kar žarel. Urrio je imel očarljiv nasmeh, poln, zvonek in prisrčen. Ta njegov nasmeh je prihajal tako globoko iz grla, da je donel skoraj kakor grgranje. In zdaj se je smejal iz polnih ust.

Pod njegovim pomirjujočim vplivom je farmer s seboj svoj odpor do obiskovalcev in je ležal zložno iztegnjen v svojem stolu. Njegov tolsti vamp se je dvigal in padal in solze so mu curljale po podloženih licih. Nekaj sekund je do konca izpremenilo vso njegovo naravo. Njegove oči niso bile nič več majhne in temne in odbijajoče. Njegovi naočniki niso več imeli naloge, da bi zavračali vsiljivce. Valjal se je sem in tja in vzdihoval od zadovoljstva. Ves radosten nama je zaklical: